

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Krajčoviča a sudcov JUDr. Ing. Antona Jakubíka a JUDr. Libora Duľu v trestnej veci obvineného **A. M.** pre zločin podvodu podľa § 14, § 221 ods. 3 písm. a/ Tr. zák. na neverejnom zasadnutí 27. novembra 2012 v Bratislave o dovolaní obvineného proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici z 29. marca 2012, sp. zn. 2 To 27/2012, podľa § 386 ods. 1, ods. 2 a § 388 ods. 1 Tr. por., takto

r o z h o d o l :

Uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici z 29. marca 2012, sp. zn. 2 To 27/12, a konaním, ktoré mu predchádzalo, bol z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por.

porušený zákon

v ustanoveniach § 252 ods. 4 a § 319 Tr. por.

v neprospech

obvineného A. M..

Toto uznesenie a rozsudok Okresného súdu Lučenec z 29. novembra 2011, sp. zn. 2 T 128/2011, ako aj chybné konanie, ktoré týmto rozhodnutiam predchádzalo, **sa zrušujú.**

Zrušujú sa aj všetky ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutia obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Okresnému súdu Lučenec sa prikazuje, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

O d ô v o d n e n i e

Napadnutým uznesením Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len krajský súd) podľa § 319 Tr. por. zamietol odvolanie obžalovaného A. M. proti rozsudku Okresného súdu Lučenec (ďalej len okresný súd) z 29. novembra 2011, sp. zn. 2 T 128/2011.

Rozsudkom okresného súdu bol obžalovaný M. uznaný vinným zo zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1, 3 písm. a/ Tr. zák. v štádiu pokusu podľa § 14 Tr. zák. pre skutok, ktorého sa dopustil tak, že

v snahe získať neoprávnený majetkový prospech dňa 25. 03.2009 v čase o 15.00 hod. v okrese P. doručil Správe katastra P. návrh na vklad záložného práva do katastra nehnuteľností, ktorého súčasťou tvorí Zmluva o zriadení záložného práva na nehnuteľné veci vyhotovená dňa 16. 12. 2008 vo Z. z dôvodu zabezpečenia pohľadávky vo výške 59.749,05 Eur (1.800.000,- Sk), v ktorej sám vystupoval ako záložný veriteľ a toho času nebohý R. B., nar. X., trvale bytom Z., L. ako záložca a to aj napriek tomu, že žiadnu pohľadávku voči R. B. nemal a R. B. zmluvu o zriadení záložného práva nepodpísal, pričom Správa katastra P. na základe uvedeného návrhu dňa 20. 04. 2009 povolila vklad záložného práva do katastra nehnuteľností, čím na záloh pozostávajúci zo stavieb nachádzajúcich sa v katastri obce K. nad R., kotoľňu so súpisným číslom X., halu píllice, technické hospodárstvo, dve výrobné haly, sušiareň, vodáreň, všetky zapísané na liste vlastníctva č. X., ktoré boli v čase podania návrhu na vklad záložného práva do katastra nehnuteľností vo vlastníctve R. B., zriadila ťarchu, a tak predložením nepravých listín Správu katastra P. uviedol do omylu a v prípade plnenia zo záložnej zmluvy by Ing. R. B., nar. X. vo Z., trvalé bytom Z., D., na ktorého dedením prešli vlastnícke práva k predmetným nehnuteľnostiam po zosnulom R. B., spôsobil škodu vo výške 59.749,05 Eur (1.800.000,00 Sk).

Za toto konanie bol obžalovaný odsúdený podľa § 221 ods. 3 Tr. zák. na trest odňatia slobody v trvaní tri roky. Podľa § 49 ods. 1 písm. a/, § 51 ods. 1 Tr. zák. mu súd výkon trestu odňatia slobody podmienene odložil s probačným dohľadom a podľa § 51 ods. 2 Tr. zák. mu určil skúšobnú dobu v trvaní 5 rokov.

Podľa § 51 ods. 4 písm. e/ Tr. zák. súd obžalovanému uložil povinnosť osobne sa ospravedlniť poškodenému Ing. R. B..

Proti uzneseniu krajského súdu podal dovolanie obvinený písomným podaním obhajcu doručeným okresnému súdu 17. septembra 2012. Ako právne dôvody dovolania označil dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. i/, c/ a h/ Tr. por. (v uvedenom chronologickom poradí).

Prvý z uvedených dôvodov konkrétne, teda v zmysle § 374 ods. 1 Tr. por., odôvodnil (obsahovo) tým, že k nesprávnemu právnemu posúdeniu došlo v súvislosti so spôsobom a rozsahom vykonaného dokazovania. Ak o skutkovej otázke, podmieňujúcej naplnenie znakov skutkovej podstaty konkrétneho trestného činu ostanú dôvodné pochybnosti, treba rozhodnúť v prospech obvineného. Ďalej potom rozvíja, v čom postupoval súd pri zisťovaní skutkového stavu, vrátane hodnotenia dôkazov, nesprávne.

V smere právnej kvalifikácie zisteného skutku namieta posúdenie zákonných znakov škody na cudzom majetku, obohatenia a uvedenia iného do omylu ako naplnených, osobitne potom nezohľadnenie zániku trestnosti pokusu trestného činu podľa § 14 ods. 3 písm. a/ Tr. zák.

Z hľadiska dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. namieta dovolateľ, že okresný súd vykonal hlavné pojednávanie 29. novembra 2011 napriek tomu, že nebol prítomný jeho zvolený obhajca, ktorý vopred žiadal o odročenie hlavného pojednávania (čo súd vzhľadom na krátky predbežný odstup prevzatia obhajoby od určeného termínu tohto úkonu, neakceptoval).

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. h/ Tr. por. obvinený odôvodnil tým, že podľa rozsudku spáchal úmyselný trestný čin v skúšobnej dobe podmiennečného odsúdenia, preto mu nemohol byť v zmysle § 51 ods. 1, § 49 ods. 2 Tr. zák. uložený trest odňatia slobody podmiennečným odkladom (tu s probačným dohľadom).

Finálne dovolateľ navrhuje napadnuté uznesenie a rozsudok okresného súdu a konanie, ktoré obom rozhodnutiam predchádzalo, zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na opätovné prerokovanie a rozhodnutie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len najvyšší súd) ako dovolací súd (§ 377 Tr. por.) po preskúmaní veci zistil, že nie je dôvod na odmietnutie ani zamietnutie dovolania, ktoré je sčasti dôvodné, a to pokiaľ ide o dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. (vo zvyšku jeho obsahu nemožno konštatovať splnenie dovolacích dôvodov).

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. je dovolateľom vecne argumentovaný prevažne v oblasti hodnotenia dôkazov a potreby ďalšieho dokazovania, ktoré by muselo viesť k záveru o nepreukázaní skutočností, právne kvalifikovateľných ako trestný čin.

Keďže správnosťou a úplnosťou zisteného skutku je dovolací súd v zmysle § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. viazaný, dotknuté otázky nemôže v dovolacom konaní preskúmať, čo bolo už v judikatúre najvyššieho súdu opakovane zdôraznené. To sa z hľadiska podoby zisteného skutku týka i tvrdených okolností, ktoré mali vyvolať zánik trestnosti činu z dôvodu účinnej ľútosti. Uvedené platí aj bez ohľadu na ďalej uvedenú okolnosť (porušenie práv obhajoby), pre ktorú dovolací súd nemohol splniť prieskumnú povinnosť v celom rozsahu podaného dovolania.

Nadväzujúc na vyššie uvedené, k otázkam správnosti právnej kvalifikácie z hľadiska vzniku škody, obohatenia a uvedenia iného do omylu sa najvyšší súd nevyjadruje, keďže odsúdenie, vrátane podoby zisteného skutku, je výsledkom rozhodnutia, ktorému predchádzal nezákonný postup pri vykonaní hlavného pojednávania. Až po odstránení tejto chyby (a teda opätovnom vykonaní dokazovania) bude môcť súd prvého stupňa nanovo formulovať svoje skutkové a právne závery.

Pokiaľ ide o zásadné porušenie práva na obhajobu (§ 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por.), v tomto smere je uplatňovaný dovolací dôvod splnený. Splnená je i podmienka námietky dotknutej okolnosti v predchádzajúcom konaní v zmysle § 371 ods. 4 Tr. por. (bola uplatnená v prvostupňovom i v odvolacom konaní).

Ak má obvinený obhajcu (plnomocenstvo bolo súdu doručené pred konaním hlavného pojednávania), nie je možné hlavné pojednávanie vykonať v neprítomnosti obhajcu, ak ide o povinnú obhajobu vôbec, a ak nejde o povinnú obhajobu, bez súhlasu obžalovaného. Táto okolnosť je v ustanovení § 252 ods. 4 Tr. por. výslovne uvedená.

Rozhodnutie 4 publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky čiastka 1/2010, ktoré sa následne premietlo aj do zmeny ustanovenia § 36 Tr. por., a to doplnením odseku 4 v tomto ustanovení s účinnosťou od 1. septembra 2011, je oboma súdmi nesprávne interpretované. Týka sa zmeny osoby obhajcu a nie posudzovaného prípadu prevzatia obhajoby obžalovaného, ktorý predtým obhajcu nemal a rozhodol sa využiť svoje právo zvoliť si ho v zmysle § 34 ods. 1 Tr. por. (aj keď nejde o prípad povinnej obhajoby). Navyše (a to je podstatné), vo veci publikovaného rozhodnutia síce nedošlo k odročeniu verejného zasadnutia odvolacieho súdu, ale toto zasadnutie bolo vykonané v prítomnosti obhajcu.

Pri zohľadnení aj súčasne účinného znenia zákona teda (v prípade zmeny aj novozvolenia obhajcu) platí nasledovné:

Ustanovenia § 252 ods. 4 Trestného poriadku a § 293 ods. 9 a 10 Trestného poriadku sú vo vzťahu k ustanoveniu § 36 ods. 4 Trestného poriadku v znení účinnom od 1. septembra 2011 osobitným ustanovením (lex specialis).

Napriek tomu, že súd nemieni vyhovieť žiadosti o odročenie hlavného pojednávania podanej z dôvodov, ktoré sa týkajú obhajcu obžalovaného, môže vykonať hlavné pojednávanie, len ak je obhajca (alebo náhradný obhajca) prítomný. To platí pre prípady povinnej obhajoby bezvýnimočne, ak nejde o prípad povinnej obhajoby a obžalovaný má obhajcu, možno hlavné pojednávanie vykonať aj vtedy, ak s jeho vykonaním bez prítomnosti obhajcu obžalovaný súhlasí (§ 252 ods. 4 Trestného poriadku). Pre verejné zasadnutie sa vo vzťahu k možnosti konania tohto úkonu bez prítomnosti obhajcu použije ustanovenie § 293 ods. 9 a 10 Trestného poriadku (rovnako s možným použitím náhradnej obhajoby v zmysle § 42 ods. 1 Trestného poriadku), ako aj osobitné ustanovenie § 292 ods. 6 Trestného poriadku.

V preskúmvanej veci obžalovaný s vykonaním hlavného pojednávania bez prítomnosti zvoleného obhajcu nesúhlasil. Okresný súd, ktorý žiadosť o odročenie hlavného pojednávania neakceptoval, však tento úkon vykonal napriek neúčasti obhajcu. Tým porušil zákonný zákaz, respektíve podmienku vykonania hlavného pojednávania vyplývajúcu z § 252 ods. 4 Trestného poriadku. Uvedený nesúlad so zákonom procesne diskvalifikuje ďalšie konanie a meritórne rozhodnutie okresného súdu, pričom v odvolacom konaní nebol tento nedostatok odstránený.

Na základe uvedeného najvyšší súd pri použití ustanovení uvedených vo výroku tohto rozsudku napadnuté rozhodnutie aj chybné konanie, ktoré mu predchádzalo, po vyslovení porušenia zákona v ustanoveniach § 252 ods. 4 a § 319 Tr. por. v neprospech obžalovaného, zrušil. Vzhľadom na zistenú chybu zrušil aj predchádzajúce rozhodnutie (rozsudok) okresného súdu. Taktiež zrušil obsahovo nadväzujúce rozhodnutia v zmysle § 386 ods. 2 Tr. por. a podľa § 388 ods. 1 Tr. por. prikázal vec okresnému súdu na opätovné prerokovanie a rozhodnutie v potrebnom rozsahu.

Z uvedeného vyplýva, že okresný súd, viazaný právnym názorom a pokynmi dovolacieho súdu podľa § 391 ods. 1 Tr. por., vykoná opätovne hlavné pojednávanie (odznovu) a rozhodne podľa výsledkov znovu vykonaného dokazovania, rešpektujúc i právo obžalovaného na obhajobu prostredníctvom obhajcu (ak bude obžalovaný v konaní zastúpený).

Tretí dovolací dôvod, uplatnený v zmysle § 371 ods. 1 písm. h/ Tr. por., spočíva v porušení ustanovenia § 49 ods. 2 Tr. zák.

Pri podmiennečnom odklade výkonu trestu odňatia slobody (§§ 49 – 50 a §§ 51 – 52 Tr. zák.) však nejde o zmenu druhu uloženého trestu, ktorým je trest odňatia slobody. Pri porušení ustanovenia § 49 ods. 2 Tr. zák. a § 51 ods. 1 veta druhá Tr. zák. teda nedochádza k splneniu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. h/ Tr. por., ale dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. (nesprávne použitie iného hmotnoprávneho ustanovenia). Takto by uvedený dôvod mohol byť použitý dovolací súd bez ohľadu na právny dôvod dovolania označený dovolateľom (k tomu pozri rozhodnutie 120 publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky čiastka 6/2012).

V prejednávanej veci však ide o dovolanie podané v prospech obvineného a použitie dovolacieho dôvodu by bolo v jeho neprospech, keďže smeruje k sprísneniu výroku o treste odňatia slobody uložením tohto trestu bez podmiennečného odkladu jeho výkonu (pri nezmenenom výroku o vine). To odporuje zákazu „reformatio in peius“ v zmysle § 385 ods. 2 Tr. por. Preto nebol dovolací súd uplatneným dôvodom dovolania viazaný podľa § 385 ods. 1 Tr. por. a nepoužil ho (čím odpadá potreba ďalšieho zaobrerania sa splnením tohto dôvodu).

Vzhľadom na vyslovenie porušenia zákona v neprospech obvineného na podklade ním uplatneného dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. sa však vyššie uvedený princíp zákazu zmeny v neprospech obvineného uplatní v ďalšom konaní v plnom rozsahu v zmysle § 391 ods. 2 Tr. por., čo platí i pre výrok o treste, ak dôjde k opätovnému odsúdeniu obvineného.

Najvyšší súd rozhodol o dovolaní na neverejnom zasadnutí v zmysle § 382a Tr. por. a tento rozsudok následne verejne vyhlásil v zmysle čl.142 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu opravný prostriedok nie je prípustný.

V Bratislave 27. novembra 2012

JUDr. Peter K r a j č o v i č, v. r.
predseda senátu

Vyhotovil: JUDr. Libor Duľa

Za správnosť vyhotovenia: Libuša Jánošíková